Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 3. června 2021 [1]

Věc C-119/20

Līga Šenfelde
Účastníci řízení:
Lauku atbalsta dienests (Úřad na podporu venkova, Lotyšsko)
(podpory na zahájení podnikatelské činnosti v zemědělství)

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Augstākā tiesa (Senāts) (Nejvyšší soudní dvůr, Lotyšsko)]

„Společná zemědělská politika (SZP) – Podpora venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) – Nařízení (EU) č. 1305/2013 – Článek 19 odst. 1 písm. a) – Podpory na zahájení podnikatelské činnosti – Podpora na rozvoj malých zemědělských podniků – Podpora pro mladé zemědělce – Postupné podání žádosti o obě podpory – Přípustnost – Podmínky“

I. Úvod

1. Mohou zemědělci získat v rámci Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) jak podporu na rozvoj malých zemědělských podniků, tak i podporu pro mladé zemědělce?

2. V tom spočívá podstata otázky, kterou předložil Augstākā tiesa (Senāts) (Nejvyšší soudní dvůr, Lotyšsko) v tomto řízení o předběžné otázce. V odpovědi na ni bude nutno zohlednit, že jak mladí zemědělci, tak i rozvoj malých zemědělských podniků jsou oblasti, které spadají pod takzvané podpory na zahájení podnikatelské činnosti. Tyto podpory jsou součástí opatření rozvoje zemědělských podniků, které má mimořádný význam pro rozvoj venkova.

[1] Původní jazyk: němčina.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Nařízení č. 1305/2013

3. Právní rámec relevantní pro dotčené podpory na zahájení podnikatelské činnosti tvoří předně nařízení (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) [2].

4. Bod 17 odůvodnění nařízení č. 1305/2013 zní:

„Pro rozvoj venkovských oblastí je zásadní zakládání a rozvoj nové hospodářské činnosti v podobě nových zemědělských podniků […]. […] Opatření k rozvoji zemědělských podniků a podnikatelské činnosti by mělo mladým zemědělcům usnadnit zahajování činnosti a strukturální úpravy jejich podniků po zahájení činnosti. […] Je rovněž třeba podporovat rozvoj malých zemědělských podniků, které jsou potenciálně hospodářsky životaschopné. Aby byla zajištěna životaschopnost nových hospodářských činností podporovaných v rámci tohoto opatření, měla by být podpora podmíněna předložením podnikatelského plánu. Podpora pro zahájení podnikatelské činnosti by měla být poskytována pouze během počáteční doby existence podniku a neměla by se z ní stát provozní podpora. Pokud se proto členské státy rozhodnou poskytovat podporu ve splátkách, neměly by tyto splátky být poskytovány déle, než pět let. […]

V zájmu zohlednění problémů mladých zemědělců souvisejících s přístupem k půdě členské státy mají rovněž možnost nabízet tuto podporu v kombinaci s jinými formami podpory, například prostřednictvím finančních nástrojů.“

5. Podle čl. 2 odst. 1 druhého pododstavce písm. n) nařízení č. 1305/2013 se „mladým zemědělcem“ rozumí

„osoba, které v době podání žádosti není více než 40 let, má odpovídající profesní dovednosti a způsobilost a poprvé začíná působit v zemědělském podniku ve funkci vedoucího tohoto podniku.“

6. Článek 5 odst. 1 téhož nařízení stanoví priority Unie v oblasti rozvoje venkova:

„[…]

2. zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti […] se zaměřením na tyto oblasti:

   a) zlepšení hospodářské výkonnosti všech zemědělských podniků a usnadnění jejich restrukturalizace a modernizace, zejména za účelem zvýšení účasti na trhu a orientace na trh […];

[2] Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 17. prosince 2013 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 487) ve znění pozměněném nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/142 ze dne 2. prosince 2015 (Úř. věst. 2016, L 28, S. 8). Nařízení (ES) č. 1305/2013 bylo mezitím ještě několikrát pozměněno, naposledy nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/399 ze dne 19. ledna 2021 (Úř. věst. 2021, L 79, s. 1). Změny relevantní pro dotčené řízení jsou objasněny níže (viz body 11 a násl. a 58 a násl. tohoto stanoviska).

b) usnadnění vstupu dostatečně kvalifikovaných zemědělců do odvětví zemědělství, a zejména generační obnovy v tomto odvětví.

[…]

6. podpora […] hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech se zaměřením na tyto oblasti:

a) usnadnění […] vytváření a rozvoje malých podniků […]“

7. Podle čl. 6 odst. 1 první věty nařízení č. 1305/2013 působí EZFR v členských státech prostřednictvím programů rozvoje venkova.

8. Předmětem článku 19 nařízení č. 1305/2013 je rozvoj zemědělských podniků:

„1. Podpora v rámci tohoto opatření zahrnuje:

a) podporu na zahájení podnikatelské činnosti pro:

i) mladé zemědělce,

ii) nezemědělské činnosti ve venkovských oblastech,

iii) rozvoj malých zemědělských podniků;

[…]

2. Podpora podle odst. 1 písm. a) bodu i) se poskytuje mladým zemědělcům.

[…]

Podpora podle odst. 1 písm. a) bodu iii) se poskytuje malým zemědělským podnikům vymezeným členskými státy.

[…]

4. Podpora podle odst. 1 písm. a) je podmíněna předložením podnikatelského plánu. Provádění podnikatelského plánu musí být zahájeno do devíti měsíců ode dne vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory.

V případě mladých zemědělců, kterým je vyplácena podpora podle odst. 1 písm. a) bodu i), podnikatelský plán stanoví, že mladý zemědělec splní podmínky podle článku 9 nařízení (EU) č. 1307/2013 týkající se aktivních zemědělců do 18 měsíců od zahájení činnosti.

Členské státy stanoví horní a spodní prahovou hodnotu, která zemědělským podnikům umožňuje přístup k podpoře podle odst. 1 písm. a) bodu i) a iii). Spodní prahová hodnota u podpory podle odst. 1 písm. a) bodu i) je vyšší než horní prahová hodnota u podpory podle odst. 1 písm. a) bodu iii). Podpora je omezena na podniky, které spadají do definice mikropodniků a malých podniků.

5. Podpora podle odst. 1 písm. a) se poskytuje ve formě nejméně dvou splátek během období nejvýše pěti let. Splátky se mohou postupně snižovat. Vyplacení poslední splátky podle odst. 1 písm. a) bodu i) a ii) je podmíněno správným provedením podnikatelského plánu.

6. Maximální částka podpory podle odst. 1 písm. a) je stanovena v příloze II. Členské státy určí výši podpory podle odst. 1 písm. a) bodu i) a ii) rovněž s prohlédnutím k sociálně-ekonomické situaci oblasti programu.

[…]“

9. V souladu s přílohou II nařízení (EU) č. 1305/2013 činí maximální částka podpory podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu i) 70 000 eur na jednoho mladého zemědělce [3] a maximální částka podpory podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu iii) 15 000 eur na jeden malý zemědělský podnik.

10. Podle orientačního seznamu v příloze VI tohoto nařízení patří rozvoj zemědělských podniků podle článku 19 mezi opatření s mimořádným významem pro více priorit Unie v oblasti rozvoje venkova.

2. Nařízení 2017/2393

11. První bod odůvodnění nařízení 2017/2393 [4], jímž bylo pozměněno zejména nařízení č. 1305/2013 po období relevantním v projednávané věci, je formulován následovně:

„V zájmu právní jistoty a harmonizovaného a nediskriminačního poskytování podpory mladým zemědělcům je nutné stanovit, že v rámci rozvoje venkova se ‚dnem zahájení činnosti' zmíněným v nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 […], rozumí den, k němuž žadatel provede nebo dokončí úkon související s prvním zahájením činnosti, a že žádost o podporu je nutno podat do 24 měsíců po tomto dni. […]“

12. Článkem 1 bodem 1 písm. b) nařízení 2017/2393 bylo do čl. 2 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 1305/2013 vloženo nové písmeno s), podle něhož se „ ‚dnem zahájení činnosti' [rozumí] den, kdy žadatel učiní nebo dokončí jednání související se zahájením činnosti podle písmene n).“

13. Podle pododstavce 4, který byl rovněž nově vložen článkem 1 bodem 7 písm. a) nařízení 2017/2393 do čl. 19 odst. 4 nařízení č. 1305/2013, vymezí členské státy opatření uvedená v čl. 2 odst. 1 druhém pododstavci písm. s) v programech rozvoje venkova.

14. Kromě toho byl článkem 1 bodem 7 písm. a) nařízení 2017/2393 vložen nový pododstavec 1 do čl. 19 odst. 4 nařízení č. 1305/2013, který stanoví, že „[ž]ádost o podporu podle odst. 1 písm. a) bodu i) se podává nejpozději 24 měsíců ode dne zahájení činnosti“.

[3] Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020 (Úř. věst. 2020, L 437, s. 1) zde byl vložen další odstavec: „Tato částka může být zvýšena o dodatečnou maximální částku 30 000 EUR v případě finančních operací z fondů uvedených v čl. 58a odst. 1.“ Tento fond slouží financování opatření, která jsou zaměřena na zvládnutí dopadů krize způsobené onemocněním COVID-19.

[4] Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 13. prosince 2017, kterým se mění nařízení č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky, (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky, (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, a (EU) č. 652/2014, kterým se stanoví pravidla pro řízení výdajů v oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin (Úř. věst. 2017, L 350, s. 15).

3. Nařízení č. 1307/2013

15. Podle čl. 9 odst. 2 třetího pododstavce nařízení (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky [5] je „[o]soba či skupina […] považována za aktivního zemědělce, pokud předloží […] důkazy […], které prokazují některou z následujících skutečností:

a) roční částka přímých plateb tvoří alespoň 5 % celkových příjmů, které získala z nezemědělské činnosti v posledním účetním období, pro které jsou tyto důkazy k dispozici;

b) její zemědělská činnost není zanedbatelná;

c) jejím hlavním obchodním nebo podnikatelským cílem je výkon zemědělské činnosti.“

4. Pokyny pro odvětví zemědělství na období 2014 až 2020

16. Pokyny Evropské unie ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech na období 2014 až 2020 (dále jen „pokyny pro odvětví zemědělství na období 2014 až 2020“) [6] stanoví podle svého bodu 4 podmínky a kritéria, za nichž se může podpora v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech považovat za slučitelnou s vnitřním trhem.

17. Podle bodu 23 písm. a) pokynů pro odvětví zemědělství na období 2014 až 2020 do jejich oblasti působnosti spadají zejména podpory na opatření v odvětví zemědělství, která nespadají do programu rozvoje venkova podle článku 6 nařízení č. 1305/2013 [7].

18. Body 99 až 107 pokynů pro odvětví zemědělství na období 2014 až 2020 stanoví pod nadpisem „Kumulace podpory“ zejména následující:

„(99) Podporu lze poskytnout současně v rámci několika režimů nebo kumulovat s podporou *ad hoc*, pokud celková výše státní podpory na určitou činnost nebo projekt nepřekročí stropy podpory stanovené v těchto pokynech.

[…]

(107) […] Podpora na zahájení činnosti mladých zemědělců a podporu na rozvoj malých zemědělských podniků uvedená v oddílu 1.1.2 by se neměla kumulovat s podporou na zahájení činnosti mladých zemědělců nebo pro rozvoj malých zemědělských podniků, jak vyplývá z čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu i) a iii) nařízení (EU) č. 1305/2013, jestliže by taková kumulace vedla k tomu, že by výše podpory přesáhla výši stanovenou v těchto pokynech.“

[5] Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 17. prosince 2013 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 608). Pozdější změny tohoto nařízení nejsou pro citované ustanovení relevantní.

[6] 2014/C 204/01 (Úř. věst. 2014, C 204, s. 1) ve znění pozměněném sdělením Komise, kterým se mění tyto pokyny (2015/C 390/05) (Úř. věst. 2015, C 390, s. 4).

[7] Výše bod 7 tohoto stanoviska.

19. Část II oddíl 1.1.2 pokynů pro odvětví zemědělství na období 2014 až 2020 se týká podpory na zahájení činnosti mladých zemědělců a na rozvoj malých zemědělských podniků. V tomto ohledu jsou relevantní zejména body 174, 177 a 184:

„(174) Komise bude považovat podporu na zahájení činnosti mladých zemědělců a podporu na zahájení činnosti týkající se rozvoje malých zemědělských podniků za slučitelnou s vnitřním trhem ve smyslu čl. 107 odst. 3 písm. c) Smlouvy, jestliže je v souladu s obecnými zásadami pro posuzování slučitelnosti vyplývajícími z těchto pokynů a s následujícími podmínkami.

[…]

(177) Členské státy musí definovat horní a spodní prahovou hodnotu pro přístup k podpoře na zahájení činnosti mladých zemědělců a na rozvoj malých zemědělských podniků […]. Spodní prahová hodnota pro přístup k podpoře na zahájení činnosti mladých zemědělců musí být vyšší než horní prahová hodnota pro přístup k podpoře na rozvoj malých zemědělských podniků.

[…]

(184) Maximální podpora musí být omezena částkou ve výši 70 000 EUR pro mladého zemědělce a 15 000 EUR na malý zemědělský podnik. Členské státy musí určit výši podpory rovněž s přihlédnutím k sociálně-ekonomické situaci dotčené oblasti.“

B. Lotyšské právo

20. Lotyšsko provedlo unijní právo nařízeními č. 292 o rozvoji malých zemědělských podniků [8] a č. 323 o mladých zemědělcích [9].

21. Bod 1 nařízení č. 292 stanoví, že podpory na rozvoj malých zemědělských podniků jsou poskytovány „v podobě jednorázové platby“.

22. Z bodu 20 nařízení vyplývá, že žadatel o podporu může v rámci jednoho programového období obdržet podporu uvedenou v těchto ustanoveních pouze jedenkrát.

23. Bod 1 nařízení č. 323 stanoví, že rovněž podpory pro mladé zemědělce jsou poskytovány „v podobě jednorázové platby“.

III. Skutkový stav a žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

24. Dne 15. září 2015 se paní Līga Šenfelde registrovala u lotyšského finančního úřadu jako podnikatelka.

25. Na žádost L. Šenfelde ze dne 5. října 2015 schválil Lauku atbalsta dienests (Úřad na podporu venkova, Lotyšsko) dne 15. ledna 2016 podporu na rozvoj malého zemědělského podniku.

[8] Nařízení ze dne 9. června 2015, kterým se upravují postupy poskytování vnitrostátních podpor a podpor Evropské unie v rámci podopatření „Podpora na zahájení podnikatelské činnosti prostřednictvím rozvoje malých zemědělských podniků“, opatření „Rozvoj zemědělských podniků a podnikání“, *Latvijas Vēstnesis* 2015, č. 126

[9] Nařízení ze dne 16. června 2015, kterým se upravují postupy poskytování vnitrostátních podpor a podpor Evropské unie v rámci podopatření „Podpora na zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce“, opatření „Rozvoj zemědělských podniků a podnikání“, *Latvijas Vēstnesis* 2015, č. 127.

26. Dne 27. července 2016 převzala L. Šenfelde zemědělský podnik „Purenes“ [10], který předtím provozovali její rodiče.

27. V rámci převzetí a rozvoje tohoto zemědělského podniku požádala dne 23. srpna 2016 rovněž o podporu na zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce. Mezitím pokračovala v činnostech, na něž získala první podporu.

28. Lauku atbalsta dienests (Úřad na podporu venkova) svým rozhodnutím ze dne 6. ledna 2017 druhou žádost zamítl. V odůvodnění uvedl, že podniky, které dostávají podporu, jsou podle nařízení č. 1305/2013 zařazeny do různých kategorií a podpory se nesmí překrývat. Rovněž podle lotyšského práva může žadatel obdržet pouze buď podporu na rozvoj malého zemědělského podniku, nebo podporu pro mladé zemědělce.

29. Opravné prostředky, které L. Šenfelde podala k Administratīvā rajona tiesa (okresní správní soud, Lotyšsko) a k Administratīvā apgabaltiesa (regionální správní soud, Lotyšsko) a jimiž usilovala o schválení druhé žádosti, nebyly úspěšné.

30. V rámci kasačního opravného prostředku má L. Šenfelde i nadále za to, že příjemce podpory na rozvoj malých zemědělských podniků může získat rovněž podporu jako mladý zemědělec.

31. Augstākā tiesa (Senāts) (Nejvyšší soudní dvůr) proto svým usnesením ze dne 24. února 2020, které bylo Soudnímu dvoru doručeno dne 28. února 2020, řízení pozastavil a předložil Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 19 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1305/2013 ve spojení s dalšími ustanoveními tohoto nařízení a s pokyny pro odvětví zemědělství na období 2014 až 2020 vykládán v tom smyslu, že

1) zemědělec ztrácí postavení ‚mladého zemědělce‘ již z toho prostého důvodu, že o dva roky dříve obdržel podporu na rozvoj malých podniků podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu iii) nařízení č. 1305/2013;

2) uvedené předpisy dovolují členským státům zavést právní úpravu, podle které nebude zemědělci vyplacena podpora podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu i) nařízení č. 1305/2013, byla-li mu již poskytnuta podpora podle bodu iii) téhož ustanovení;

3) členský stát může odmítnout uplatnění kumulace podpor u jednoho zemědělce, když nebyla dodržena posloupnost kumulace stanovená programem rozvoje venkova dohodnutým s Evropskou komisí?“

32. V řízení před Soudním dvorem předložily písemné vyjádření L. Šenfelde, Lotyšská republika a Evropská komise.

IV. Právní analýza

33. Společná zemědělská politika (SZP) se opírá o dva pilíře. Opatřeními prvního pilíře jsou například přímé platby. Druhý pilíř SZP, politiku rozvoje venkova, upravuje nařízení č. 1305/2013. Opatření na podporu venkova jsou prováděna ve strategickém rámci s pomocí

[10] Zjevně pojmenovaný podle blatouchu bahenního (*Caltha palustris*), lotyšsky *purva purene*.

programů, které jsou v souladu s prioritami Unie pro rozvoj venkova [11]. Mezi priority uvedené v nařízení č. 1305/2013 patří zejména vstup kvalifikovaných zemědělců do odvětví zemědělství a generační obnova, jakož i vytváření a rozvoj malých podniků [12].

34. Pro tyto priority má mimořádný význam [13] rozvoj zemědělských podniků podle článku 19 nařízení č. 1305/2013. Podpora v rámci tohoto opatření zahrnuje zejména, podle čl. 19 odst. 1 písm. a), podporu na zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce (bod i), pro nezemědělské činnosti ve venkovských oblastech (bod ii) a na rozvoj malých zemědělských podniků (bod iii).

35. V projednávané věci odmítly lotyšské úřady poskytnutí podpory L. Šenfelde jako mladé zemědělce, protože již obdržela podporu pro malý zemědělský podnik.

36. Z toho vyplývá otázka, zda je podle relevantního unijního práva vyloučena podpora pro mladé zemědělce podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu i) nařízení č. 1305/2013, jestliže již byla poskytnuta podpora na rozvoj malého zemědělského podniku podle bodu iii) tohoto ustanovení (první část předběžné otázky, k tomu bod A). V druhém kroku je poté nutno přezkoumat, jaký prostor pro uvážení mají v tomto ohledu členské státy (druhá a třetí část předběžné otázky, k tomu bod B).

A. K možnosti postupného podání žádosti o podpory na zahájení podnikatelské činnosti podle čl. 19 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1305/2013 na rozvoj malých zemědělských podniků na straně jedné a pro mladé zemědělce na straně druhé podle unijního práva (první část předběžné otázky)

37. První částí předběžné otázky se předkládající soud táže, zda musí být čl. 19 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1305/2013 vykládán v tom smyslu, že zemědělec přestává být mladým zemědělcem, pokud již obdržel podporu na rozvoj malého zemědělského podniku.

38. To je nutno chápat tak, že je zapotřebí zjistit, zda lze o podporu na zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce požádat ještě i v případě, že zemědělec již obdržel podporu na rozvoj malého zemědělského podniku. Při hledání odpovědi na tuto otázku je nutno se zabývat příslušnými podmínkami pro získání těchto dvou druhů podpory.

39. Z toho předně vyplyne, že podmínky pro obdržení podpory pro mladé zemědělce na straně jedné a na rozvoj malých zemědělských podniků na straně druhé předepisují rozdílné velikosti podniku, tudíž tyto podmínky nelze splnit současně (k tomu bod 1). Na to však navazuje otázka, zda a pokud ano, do jaké míry může být přesto přípustné požádat postupně o obě podpory, pokud, jako v projednávané věci, jsou různé podmínky týkající se velikosti podniku splněny s časovým odstupem, protože se podnik díky první pomoci rozrostl do velikosti potřebné pro podání žádosti o druhou podporu (k tomu bod 2).

[11] Viz čl. 6 odst. 1 nařízení č. 1305/2013 (výše, bod 7 tohoto stanoviska) jakož i bod 7 pokynů v odvětví zemědělství na období 2014 až 2020.

[12] Viz čl. 5 odst. 1 nařízení č. 1305/2013 (výše, bod 6 tohoto stanoviska).

[13] Viz orientační seznam v příloze VI nařízení č. 1305/2013 (výše, bod 10 tohoto stanoviska).

1. Podmínky pro získání podpory na zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce na jedné straně a na rozvoj malých zemědělských podniků na druhé straně

40. Podpora v rámci čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu i) nařízení č. 1305/2013 je podle čl. 19 odst. 2 prvního pododstavce poskytována „mladým zemědělcům“. Mladí zemědělci jsou podle čl. 2 odst. 1 druhého pododstavce písm. n) téhož nařízení osoby, kterým v době podání žádosti není více než 40 let, mají odpovídající profesní dovednosti a způsobilost a poprvé začínají působit v zemědělském podniku ve funkci vedoucího tohoto podniku. Podle přílohy II nařízení č. 1305/2013 činí maximální částka podpory podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu i) 70 000 eur pro jednoho mladého zemědělce.

41. Podpora podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu iii) nařízení č. 1305/2013 je poskytována na rozvoj malých zemědělských podniků, přičemž vymezení pojmu „malý zemědělský podnik“ přísluší podle čl. 19 odst. 2 třetího pododstavce členským státům. Díky tomu mohou členské státy při vymezení způsobilosti v rámci čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu iii) přihlédnout ke svým zemědělským strukturám. V souladu s přílohou II nařízení č. 1305/2013 činí maximální částka podpory při použití tohoto ustanovení 15 000 eur na malý zemědělský podnik.

42. Článek 19 odst. 4 třetí pododstavec první věta nařízení č. 1305/2013 stanoví, že členské státy stanoví horní a spodní prahovou hodnotu [14] pro přístup zemědělských podniků k podpoře podle odst. 1 písm. a) bodu i) a iii). Tyto prahové hodnoty vymezí z hlediska produkčního potenciálu zemědělského podniku, měřeného jako standardní produkce, nebo rovnocenným způsobem [15]. Vzhledem k tomu, že se jedná o produkční *potenciál*, je možné, že žadatel v okamžiku podání žádosti takovouto produkci ještě nemůže doložit. Jak Komise objasňuje ve svých pokynech k článku 19 nařízení č. 1305/2013, musí žadatel v takovýchto případech doložit, že disponuje potenciálem (pokud jde o faktory produkce jako je půda, dobytek atd.), který mu umožní dosáhnout určité produkční úrovně [16].

43. Podle čl. 19 odst. 4 třetího pododstavce druhé věty nařízení č. 1305/2013 musí být při stanovení horní a spodní prahové hodnoty pro poskytnutí přístupu zemědělských podniků k podpoře podle č. 1 písm. a) bodu i) a iii) spodní prahová hodnota u podpory pro mladé zemědělce podle bodu i) vyšší než horní prahová hodnota u podpory na rozvoj malých zemědělských podniků podle bodu iii).

44. Jak vyjasňuje Komise ve svých pokynech k článku 19 nařízení č. 1305/2013 [17] a jak tvrdí Komise i Lotyšsko v dotčeném řízení, znamená to jinými slovy, že vstupní prahová hodnota pro mladého zemědělce, tedy minimální produkční hodnota jeho podniku, musí být pro získání podpory podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bod i) vyšší než maximální hodnota produkce malého zemědělského podniku, který žádá o podporu podle bodu iii) téhož ustanovení. Podle informací účastníků

[14] V současnosti je zde uveden dodatek „na příjemce nebo podnik“, který byl vložen článkem 1 bodem 7 písm. a) nařízení 2017/2393 (výše, bod 4 tohoto stanoviska).

[15] Viz bod 5 odůvodnění a čl. 5 odst. 2 nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 807/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se doplňují některá ustanovení nařízení (EU) č. 1305/2013 a kterým se zavádějí přechodná ustanovení (Úř. věst. 2014, L 227, s. 1), ve znění pozměněném nařízením v přenesené pravomoci (EU) 2015/1367 (Úř. věst. 2015, L 211, s. 7).

[16] Viz oddíly 4.3.1. a 4.3.3. (s. 10 a 12) *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013*, verze listopad 2014, dostupné pro členské státy v databázi CircaBC.

[17] Viz oddíly 4.3.1. a 4.3.3. (s. 10 a 11) *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013*, (výše, bod 16 tohoto stanoviska). Viz rovněž stanovisko generálního advokáta M. Campos Sánches-Bordony ve věci Région wallonne (podpora pro mladé zemědělce) (C-830/19, EU:C:2021:100, bod 67 a násl.).

dotčeného řízení o předběžné otázce se tedy musí podle lotyšských ustanovení produkční potenciál malého zemědělského podniku pohybovat mezi 2 000 a 15 000 eur, zatímco produkční potenciál mladého zemědělce musí činit 15 000 až 70 000 eur.

45. Vzhledem k tomu, že spodní prahová hodnota pro poskytnutí přístupu k podpoře mladých zemědělců je proto v každém případě vyšší, než je horní prahová hodnota přístupu k podpoře rozvoje malých zemědělských podniků, nemohou být podmínky obou podpor na zahájení podnikatelské činnosti splněny současně. Je-li totiž podnik pod spodní prahovou hodnotou pro poskytnutí přístupu k podpoře rozvoje malých zemědělských podniků, pak je nutně rovněž pod spodní hranicí přístupu k podpoře mladých zemědělců. Podnik, jehož velikost tuto spodní prahovou hodnotu překračuje, je rovněž nutně nad horní prahovou hodnotou pro přístup k podpoře malých zemědělských podniků.

46. Tato vzájemně se vylučující kritéria podpor na zahájení podnikatelské činnosti podle čl. 19 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1305/2013 pro mladé zemědělce na straně jedné a na rozvoj malých zemědělských podniků na straně druhé vyplývají z toho, že obě tato opatření podpory mají sledovat odlišným a vzájemně se doplňujícím způsobem společný cíl tohoto ustanovení, totiž rozvoj zemědělských podniků podporami na zahájení podnikatelské činnosti.

47. Na jedné straně mají podpory na zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu i) nařízení č. 1305/2013, které podporují zahájení činnosti mladého zemědělce jako majitele zemědělského podniku, usnadnit vstup dostatečně kvalifikovaných zemědělců do odvětví zemědělství a zejména generační obnovu v tomto odvětví, což je v souladu s prioritou Unie pro rozvoj venkova [18]. Potvrzují to rovněž další povinnosti, které s podporou mladých zemědělců podle tohoto ustanovení souvisí. Osoby, které získaly tuto podporu, musí totiž působit jako aktivní zemědělci [19] a skuteční vlastníci podniku, musí tedy svůj podnik skutečně řídit [20]. Tím je zajištěno, že skutečně působí v zemědělském podniku a jejich zemědělské činnosti představují jejich hlavní činnost nebo mají alespoň zásadní rozsah. Přitom není relevantní, zda se při zahájení činnosti jedná o založení nového nebo převzetí stávající podniku.

48. Naproti tomu má podpora na zahájení podnikatelské činnosti určená na rozvoj malých zemědělských podniků podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu iii) nařízení č. 1305/2013 podpořit rozvoj, tedy strukturální zlepšení situace již existujících malých zemědělských podniků. V tomto případě jde tedy o zachování a zlepšení již existujících zemědělských struktur, které utváří venkovské oblasti. Je pravda, že podle bodu 17 bodu odůvodnění nařízení č. 1305/2013 má podpora připadnout pouze potenciálně hospodářsky životaschopným podnikům [21]. Majitelé takovýchto struktur však mají být podporou motivováni k tomu, aby v provozu svých podniků pokračovali a dále je rozvíjeli, i když se jedná o velmi malé podniky, jejichž výnos nutně neodpovídá hlavní části příjmů vlastníka podniku a má zčásti povahu samozásobitelského hospodaření. Zachování také a právě takových struktur totiž udržuje životaschopnost venkovských oblastí a brání jejích devastaci a vymírání vesnických struktur.

[18] Viz čl. 5 odst. 1 bod 2 písm. b) nařízení č. 1305/2013 (výše, bod 6 tohoto stanoviska).

[19] Viz čl. 19 odst. 4 druhý pododstavec nařízení č. 1305/2013 ve spojení s čl. 9 odst. 2 třetím pododstavcem nařízení (EU) č. 1307/2013 (výše, body 8 a 15 tohoto stanoviska).

[20] Viz článek 2 nařízení č. 807/2014 (výše, poznámka pod čarou 15 tohoto stanoviska), jakož i stanovisko generálního advokáta M. Campos Sánches-Bordony ve věci Région wallonne (podpora pro mladé zemědělce) (C-830/19, EU:C:2021:100, body 84 a násl.).

[21] Viz výše bod 4 tohoto stanoviska.

49. Podpory pro mladé zemědělce na straně jedné a na rozvoj malých zemědělských podniků na straně druhé se tedy zaměřují na dva různé okruhy příjemců podpory, kteří svým vlastním způsobem přispívají k zachování a rozvoji venkova. Jak Komise uvádí ve svých pokynech k článku 19 nařízení č. 1305/2013, má skutečnost, že tyto dva druhy podpory jsou určeny ve prospěch různých příjemců, rovněž přispět k tomu, aby byly omezené prostředky podpory používány cíleně a zabránilo se tzv. „efektům mrtvé váhy“ [22]. Ty vznikají v situaci, kdy jsou podpory poskytovány k provádění opatření, která by příjemci beztak provedli, tedy i bez obdržení této podpory. Vyvarování se takovýchto efektů mrtvé váhy je v souladu s obecnou zásadou podpory unijními prostředky, podle níž má každá jednotlivá podpora sledovat konkrétní motivační účinek.

50. Podoba režimu podpor na zahájení podnikatelské činnosti podle čl. 19 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1305/2013 má zabránit tomu, aby mladí zemědělci, jejichž plánované činnosti nesmí být v souladu s výše uvedeným výkladem zanedbatelného rozsahu, získali jakoby „mimochodem“ podporu na rozvoj malého zemědělského podniku ve výši maximálně 15 000 eur [23], která je v porovnání s tím relativně nízká, ačkoliv její obdržení není nijak rozhodující pro jejich rozhodnutí podnikat jako mladý zemědělec.

51. Jak je tomu ale v situaci, o níž se jedná v projednávané věci, kdy je v rámci relativně krátkého období postupně dosaženo velikosti podniku předepsané pro obdržení podpory na rozvoj malých zemědělských podniků na straně jedné a pro mladé zemědělce na straně druhé, zejména proto, že příjemkyně podpory zvýšila svůj produkční potenciál díky získání první podpory a zřejmě až díky tomu byla schopna uvažovat o tom, že zahájí činnost jako mladá zemědělkyně? Má být rovněž v takovém případě, jak tvrdí Lotyšsko a Komise, vyloučena možnost požádat o obě podpory vyloučena, ačkoliv příjemkyně podpory naplňuje jeden z hlavních cílů nařízení č. 1305/2013, totiž převzetí zemědělského podniku mladým zemědělcem?

2. Žádost o podporu pro mladé zemědělce po obdržení podpory na rozvoj malého zemědělského podniku při postupném dosažení příslušné velikosti podniku - zásadní přípustnost a podmínky

52. Názor, že zemědělec, který již obdržel podporu na rozvoj malého zemědělského podniku, nemůže obdržet podporu pro mladé zemědělce, ačkoliv jeho podnik v mezidobí dosáhl nezbytné velikosti, zastává v projednávané věci jak Lotyšsko, tak i Komise, ovšem z rozdílných důvodů.

53. Lotyšsko opírá svůj názor o argument, který uváděly již lotyšské orgány v původním řízení. Zemědělec, který předtím obdržel podporu na rozvoj malého zemědělského podniku, podle tohoto názoru vlastně již ani nemůže splňovat podmínky pro získání podpory pro mladé zemědělce. Ačkoliv totiž produkční potenciál jeho podniku mezitím dosáhl k tomu potřebné velikosti, nejedná se již o „mladého zemědělce“ ve smyslu čl. 2 odst. 1 druhého pododstavce písm. n) nařízení č. 1305/2013. Nelze totiž vycházet z toho, že - jak požaduje toto ustanovení - „poprvé začíná působit v zemědělském podniku ve funkci vedoucího tohoto podniku“, protože nutně již dříve, a sice nejpozději v okamžiku obdržení podpory na rozvoj malých zemědělských podniků, začal působit jako vedoucí zemědělského podniku.

[22] Viz oddíl 4.3.1. (s. 10) *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013*, (výše, bod 16 tohoto stanoviska).

[23] Viz výše, body 9 a 41 tohoto stanoviska.

54. Komise má naproti tomu za to, že zemědělec nepřestává být mladým zemědělcem jen proto, že již obdržel podporu na rozvoj malého zemědělského podniku. Nařízení č. 1305/2013 ve svém znění pozměněném nařízením 2017/2393 [24], které lze použít rovněž k výkladu právního stavu relevantního v projednávané věci [25], totiž stanoví, že o podporu je nutno požádat nejpozději 24 měsíců ode dne zahájení činnosti. Podmínku „prvního zahájení činnosti“, která je nezbytná pro žádost o podporu pro mladé zemědělce, lze proto považovat za splněnou během období dvou let po zahájení činnosti, ačkoliv mladý zemědělec během tohoto období nejprve požádal o podporu na rozvoj malého zemědělského podniku a jeho podnik až poté vyrostl do velikosti nezbytné pro podporu pro mladé zemědělce.

55. Přesto však podle názoru Komise brání smysl a účel pravidel podpory pro mladé zemědělce na straně jedné a podpory na rozvoj malých zemědělských podniků na straně i v tomto případě druhé podpoře, protože obě podpory jsou určeny pro různé okruhy příjemců a nelze je kumulovat.

56. S analýzou Komise lze předně souhlasit v tom smyslu, že zemědělec skutečně nepřestává být mladým zemědělcem jen proto, že během období 24 měsíců před podáním žádosti o podporu pro mladé zemědělce obdržel podporu na rozvoj malých zemědělských podniků (k tomu bod a). Ohledně možnosti postupného obdržení obou podporu je naproti tomu nutno v analýze Komise rozlišovat: Je totiž pravda, že obě podpory nelze v plné výši kumulovat. Je však možné o obě podpory požádat a obdržet je, pokud je částka přidělená v rámci první podpory započtena s částkou, která má být vyplacená v rámci druhé podpory (k tomu bod b). Toto řešení je v souladu jak s životní realitou mladých zemědělců, tak i s cíli podpory podle nařízení č. 1305/2013 (k tomu bod c).

a) Lhůty pro podání žádosti o podporu pro mladé zemědělce a splnění k tomu nezbytných podmínek

57. Jak již bylo uvedeno, je „mladý zemědělce“ ve smyslu čl. 2 odst. 1 druhého pododstavce písm. n) nařízení č. 1305/2013 osoba, která poprvé začíná působit v zemědělském podniku ve funkci vedoucího tohoto podniku [26].

58. Ve znění nařízení č. 1305/2013 relevantním v projednávané věci nebyl pojem „prvního zahájení činnosti“ blíže definován. Tato skutečnost se následně ukázala být zjevně problematickou. Na jedné straně totiž bylo od počátku jasné, že zahájení činnosti je proces trvající určitou dobu a nejedná se o okamžik, který lze přesně určit [27]. Na druhé straně je ale nezbytné stanovit konkrétní datum, kdy začínají plynout určité lhůty, především lhůta pro podání žádosti o podporu pro mladé zemědělce [28]. V tomto ohledu zajisté z textu nařízení č. 1305/2013 ve znění relevantním v projednávané věci nevyplývá, že žádost o podporu pro mladé zemědělce musí být podána již před ukončením procesu zahájení činnosti. Zůstávalo však nejasné, jak dlouho má mladý zemědělec po zahájení činnosti čas na podání této žádosti.

[24] Výše, poznámka pod čarou 4 tohoto stanoviska.

[25] Viz níže, body 59 a 60 tohoto stanoviska.

[26] Viz výše, body 5 a 40 tohoto stanoviska.

[27] Viz oddíl 4.3.1. (s. 9) *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013* (výše, bod 16 tohoto stanoviska).

[28] Ale i lhůta pro začátek provádění podnikatelského plánu (čl. 19 odst. 4 první pododstavec nařízení č. 1305/2013 resp. čl. 19 odst. 4 druhý pododstavec nařízení č. 1305/2013 ve znění pozměněném nařízením 2017/2393); lhůta pro splnění podmínek ohledně aktivních zemědělců (čl. 19 odst. 4 druhý pododstavec nařízení č. 1305/2013 resp. čl. 19 odst. 4 třetí pododstavec nařízení č. 1305/2013 ve znění pozměněném nařízením 2017/2393), nebo lhůta pro získání nezbytných odborných kvalifikací (čl. 2 odst. 3 nařízení 807/2014 [výše, poznámka pod čarou 15 tohoto stanoviska]). U těchto lhůt je nyní obecně za začátek považován den vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory.

59. V souladu s tím bylo cílem nařízení 2017/2393, podle jeho prvního bodu odůvodnění, zabezpečit právní jistotu a harmonizované a nediskriminační poskytování podpory mladým zemědělcům. Zde je nutno uvést, že den zahájení činnosti je datum, kdy žadatel zahájí nebo ukončí jedno nebo více jednání v souvislosti s prvním zahájením činnosti, přičemž členské státy mají stanovit, o jaká jednání se přitom jedná, a že žádost o podporu je nutno podat nejpozději do 24 měsíců od tohoto dne [29]. Nařízení č. 1305/2013 bylo v tomto smyslu doplněno a upraveno [30].

60. Následná ustanovení sice nemohou automaticky sloužit k výkladu ustanovení předchozích, protože je nelze chápat jen jako objasnění, ale i jako obsahovou změnu právního stavu [31]. Vzhledem k tomu, že se u zde dotčených změn ale jedná výslovně o objasnění, lze takto pozměněná ustanovení nařízení č. 1305/2013, ačkoliv nejsou použitelná přímo, využít rovněž k výkladu právního stavu rozhodného pro spor v původním řízení.

61. Je proto nutno, jak tvrdí Komise, vycházet rovněž s ohledem na tuto právní situaci z toho, že podmínka „prvního zahájení činnosti“ je splněna, pokud byla žádost o obdržení podpory pro mladé zemědělce podána do 24 měsíců po dni zahájení činnosti, a to nezávisle na otázce, zda byla v tomto období již přijata i podpora na rozvoj malého zemědělského podniku.

62. V souladu s tím bylo nutno považovat L. Šenfelde v původním řízení v okamžiku, kdy podala žádost o podporu pro mladé zemědělce podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu i) nařízení č. 1305/2013, ještě za „mladou zemědělkyni“ ve smyslu čl. 2 odst. 1 druhého pododstavce písm. n) tohoto nařízení. Podle informací předkládajícího soudu byla totiž L. Šenfelde registrována jako podnikatelka méně než rok před tím, než podala žádost jako mladá zemědělkyně. Podpora na rozvoj malých zemědělských podniků byla schválena dokonce teprve sedm měsíců před touto žádostí o podporu [32]. Není proto relevantní, zda je v projednávané věci za „den zahájení činnosti“ považována registrace L. Šenfelde jako podnikatelky nebo vyplacení podpory na rozvoj malých zemědělských podniků“ [33], protože v každém případě je mezi těmito událostmi a žádostí o podporu pro mladé zemědělce doba kratší než 24 měsíců [34].

63. Z argumentace Lotyšska ovšem vyplývá rovněž otázka, zda podmínky pro obdržení podpory pro mladé zemědělce, zejména týkající se velikosti, musí být splněny již v okamžiku zahájení činnosti, nebo zda postačuje, je-li nezbytné velikosti podniku dosaženo během lhůty pro podání žádosti o podporu.

64. V tomto ohledu je nutno konstatovat, že v nařízení č. 1305/2013 nic nenasvědčuje výkladu v tom smyslu, že veškeré podmínky pro obdržení podpory pro mladé zemědělce musí být splněny již v den zahájení činnosti. Nařízení spíše obsahuje různá ustanovení, která předepisují, že některé

[29] Viz výše, bod 11 tohoto stanoviska.

[30] Viz čl. 2 odst. 1 druhý pododstavec písm. s), jakož i čl. 19 odst. 4 první a čtvrtý pododstavec nařízení č. 1305/2013 ve znění pozměněném nařízením 2017/2393 (výše, body 12 a násl. tohoto stanoviska).

[31] Viz též mé stanovisko ve věci Řecko v. Komise (C-341/17 P, EU:C:2018:981, bod 53).

[32] Viz výše, body 24 a násl. tohoto stanoviska.

[33] Ve smyslu čl. 2 odst. 1 druhého pododstavce písm. s) nařízení č. 1305/2013 ve znění pozměněném nařízením 2017/2393 (výše, bod 12 tohoto stanoviska).

[34] V souladu s čl. 19 odst. 1 čtvrtým pododstavcem nařízení č. 1305/2013 v jeho znění pozměněném nařízení 2017/2393 (výše, bod 13 tohoto stanoviska) vymezí členské státy v programech rozvoje venkova, která jednání lze považovat za „jednání související se zahájením činnosti“ podle čl. 2 odst. 1 druhého pododstavce písm. s) tohoto nařízení a tedy za „den zahájení činnosti“. V případě, že členské státy zde zvolí jedno jednání související s podáním žádosti o podporu na rozvoj malého zemědělského podniku, pak by to musel být asi den schválení této podpory (a nikoliv den podání žádosti o ni). Jinak by délka lhůty, která by pak ještě zbývala na podání žádosti o podporu pro mladé zemědělce, závisela na délce zpracování první žádosti správními orgány. Z tohoto důvodu plynou rovněž lhůty, které příjemci podpory pro mladé zemědělce zbývají k tomu, aby splnil nejrůznější podmínky, které jsou pro to nezbytné, vždy od okamžiku přijetí rozhodnutí o poskytnutí podpory (viz výše, poznámka pod čarou 28 tohoto stanoviska).

podmínky (např. nezbytná odborná kvalifikace nebo dodržování ustanovení o aktivních zemědělcích) musí být splněny do určité lhůty po schválení podpory pro mladé zemědělce [35]. To je v souladu s již zmiňovanou skutečností, že první zahájení činnosti mladého zemědělce je proces trvající určitou dobu.

65. Nařízení č. 1305/2013 v tomto ohledu neuvádí žádné údaje týkající se data, kdy musí být dosaženo velikosti podniku nezbytné pro získání podpory pro mladé zemědělce. Je ovšem nasnadě vycházet z toho, že tato podmínka nemusí být splněna již v okamžiku zahájení činnosti, nýbrž postačuje, je-li splněna k datu podání žádosti. To je totiž okamžik, kdy příslušný orgán - s výjimkou výše uvedených podmínek, které mají být splněny později - zkoumá splnění podmínek pro poskytnutí podpory.

66. Článek 19 odst. 1 písm. a) bod i) nařízení č. 1305/2013 proto umožňuje, aby mladý zemědělec v prvních 24 měsících po zahájení své činnosti podal žádost o podporu pro mladé zemědělství nezávisle na tom, zda v tomto období již obdržel podporu na rozvoj malého zemědělského podniku podle bodu iii).

67. Na první pohled tento výklad odporuje výše popsaným cílům režimu podpory, které vyplývají zejména z různých prahových hodnot pro produkční potenciál podniku [36]. Tento rozpor však odpadá, jestliže je částka, kterou příjemce obdržel jako podporu na rozvoj malého zemědělského podniku, započtena s částkou, kterou následně obdrží jako podporu pro mladého zemědělce.

b) Započtení částky, která již byla obdržena v rámci podpory na rozvoj malých zemědělských podniků

68. Jak Komise a ve výsledku rovněž Lotyšsko správně poukazují, byla by kumulace podpor na rozvoj malých zemědělských podniků a pro mladé zemědělce v tom smyslu, že pro obě podpory může být plně vyčerpána příslušná maximální částka podpory a takto získané částky mohou být jednoduše sečteny, v rozporu s koncepcí těchto podpor pro různé okruhy příjemců a se zásadami efektivního použití prostředků a spravedlivého a cíleného rozdělování unijních dotačních prostředků.

69. Není proto přípustné, aby jeden a ten samý zemědělec obdržel v rámci podpory na rozvoj malých zemědělských podniků až 15 000 eur a v rámci podpory pro mladé zemědělce až 70 000 eur, celkově tedy až 85 000 eur [37]. To ostatně potvrzují ustanovení týkající se práva státních podpor v pokynech pro odvětví zemědělství na období 2014 až 2020, podle nichž mohou být rovněž podpory členských států pro mladé zemědělce na jedné straně a na rozvoj malých zemědělských podniků na straně druhé kombinovány s podporami pro tyto okruhy příjemců podle nařízení č. 1305/2013 pouze v tom smyslu, že nepřekročí stanovené maximální částky podpory ve výši 15 000 eur, resp. 70 000 eur [38].

[35] Viz výše, bod 58 tohoto stanoviska a zde zejména poznámka pod čarou 28.

[36] Viz výše, body 46 a násl. tohoto stanoviska.

[37] To jsou podle čl. 19 odst. 6 ve spojení s přílohou II nařízení č. 1305/2013 (výše, bod 8 a násl. tohoto stanoviska) horní prahové hodnoty, do nichž mohou členské státy příslušné částky podpory stanovit. Při stanovení částky podpory pro mladé zemědělce je nutno přihlédnout rovněž k socioekonomické situaci této programové oblasti. Podle údajů předkládajícího soudu byla v Lotyšsku stanovena maximální částka podpory pro mladé zemědělce na 40 000 eur a maximální částka podpory na rozvoj malých zemědělských podniků na 15 000 eur.

[38] Viz výše, body 18 a násl. tohoto stanoviska.

70. Z toho vyplývá, že v situaci, jako je ta v projednávané věci, kdy o podporu podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu i) nařízení č. 1305/2013 žádá mladý zemědělec, který již obdržel podporu na rozvoj malého zemědělského podniku podle bodu iii) tohoto ustanovení, bude částka vyplacená v rámci této podpory odečtena od částky, která má být schválena v rámci podpory pro mladé zemědělce.

71. Tím je zajištěno, že nebude překročena maximální částka podpory v rámci této podpory, tedy maximálně 70 000 eur. Jestliže tedy zemědělec již dříve obdržel 15 000 eur na rozvoj malého zemědělského podniku, může nyní v rámci podpory pro mladé zemědělce obdržet již jen maximálně 55 000 eur.

72. Podle unijního práva může L. Šenfelde v projednávané věci obdržet podporu jako mladá zemědělkyně, pokud v rámci přidělení této podpory bude započtena částka, kterou již obdržela v rámci podpory na rozvoj malého zemědělského podniku.

c) Smysl a účel podpory pro mladé zemědělce

73. Toto řešení, které navrhuje rovněž předkládající soud, zohledňuje námitku, že jeden a ten samý podnik, resp. jeden a ten samý projekt rozvoje nemůže být podpořen oběma druhy podpory, protože ty jsou koncipovány pro různé okruhy příjemců.

74. Zde navrhované řešení se právě takovéto dvojí podpoře vyhýbá. V zásadě se podobá situaci, kdy je podpora pro mladé zemědělce vyplácena nikoliv v jednom jediném kroku, nýbrž postupně. Nařízení č. 1305/2013 možnost takovéhoto vyplácení ve formě splátek výslovně upravuje [39]. Mladý zemědělec, který nejprve požádá o podporu na rozvoj malého zemědělského podniku a poté o podporu pro mladé zemědělce, tak v zásadě nebude zvýhodněn, ale právě ani znevýhodněn v porovnání s mladým zemědělcem, který hned v prvním kroku požádá o podporu pro mladé zemědělce.

75. Umožnit mladému zemědělci, aby i po obdržení podpory na rozvoj malého zemědělského podniku požádal ještě o podporu pro mladé zemědělce, s níž bude již vyplacená část započtena, ostatně zohledňuje životní realitu mladých zemědělců a je v souladu se smyslem a účelem jejich podpory podle nařízení č. 1305/2013.

76. Kritérium prvního zahájení činnost v rámci podpory pro mladé zemědělce tak nutně nepředpokládá, že k němu dojde v rámci nového, dříve dosud neexistujícího podniku. Jak rovněž připomíná Komise, je spíše možné a obvyklé, že mladý zemědělec při prvním zahájení své činnosti, stejně jako L. Šenfelde v původním řízení, přebírá již existující podnik.

77. Jak dále tvrdí Komise a L. Šenfelde a jak ukazují skutkové okolnosti projednávané věci, je v takovéto situaci rovněž nasnadě, že mladý zemědělec podnik, který převzal, následně dále rozvíjí a zvětšuje. Cílem rozvoje podniku totiž je, aby z malého podniku vyrostl větší.

[39] Viz bod 17 odůvodnění, jakož čl. 19 odst. 5 nařízení č. 1305/2013 (výše, body 4 a 8 tohoto stanoviska). Zda je vyplácení ve formě splátek povinností nebo možností, z formulace tohoto ustanovení jednoznačně nevyplývá. V ostatním není nutno se v projednávané věci zabývat otázkou, zda jsou lotyšská ustanovení, podle nichž mají být podpory pro mladé zemědělce a na rozvoj malých zemědělských podniků vypláceny v podobě jednorázové platby (výše, body 21 a 23 tohoto stanoviska), v tomto smyslu v souladu s nařízením č. 1305/2013. V každém případě nemohou být tato vnitrostátní ustanovení vykládána resp. používána v tom smyslu, že brání vyplacení podpory pro mladé zemědělce v situaci, jako je ta v projednávané věci, pouze z toho důvodu, že zemědělec předtím již obdržel podporu na rozvoj malého zemědělského podniku; viz k tomu ihned níže body 83 a násl. tohoto stanoviska.

78. Paní L. Šenfelde přitom zjevně až podpora na rozvoj malého zemědělského podniku umožnila dostatečně zvýšit svůj produkční potenciál, a splnit tak požadavek velikosti pro žádost o podporu pro mladé zemědělce [40]. Podle údajů předkládajícího soudu a účastníků řízení ostatně L. Šenfelde ve svém podnikatelském plánu uvedla, že chce v projektu zahájeném v rámci podpory rozvoje a jím sledovaném cíli (zejména rozšíření stavu zvířectva) pokračovat.

79. Odepřít mladému zemědělci v takovéto situaci podporu pro mladé zemědělce, protože již předtím obdržel pro stejný podnik a stejný projekt podporu na rozvoj malého zemědělského podniku, by bylo v naprostém rozporu s cíli nařízení č. 1305/2013 a prioritami Unie při podpoře venkova. Podle čl. 5 odst. 1 bodu 2 písm. a) nařízení č. 1305/2013 je totiž „zlepšení hospodářské výkonnosti všech zemědělských podniků a usnadnění jejich restrukturalizace a modernizace, zejména za účelem zvýšení účasti na trhu a orientace na trh“ výslovně prioritou Unie při rozvoji venkova.

80. Mladé zemědělce ve fázi zahájení činnosti je proto nezbytné spíše povzbudit, aby své podniky zvětšovali a dále rozvíjeli a své původní podnikatelské plány upravovali v tomto směru. O to více je tomu tak v případě, kdy mladý zemědělec, který svůj podnik po obdržení podpory na rozvoj malého zemědělského podniku ještě zvětší a splní kritéria pro podporu pro mladé zemědělce (vlastnictví podniku, aktivní zemědělec, zemědělství jako podstatná součást příjmů [41]), tímto ještě víc přispěje k naplnění cílů životaschopnosti a konkurenceschopnosti zemědělství, jakož i generační obnovy.

81. Umožnit mladému zemědělci, aby v takovémto případě po obdržení podpory na rozvoj malého zemědělského podniku požádal ještě i o podporu pro mladé zemědělce, s níž bude částka zaplacená v rámci podpory rozvoje započtena, je ostatně rovněž v souladu se skutečností, že podpora pro mladé zemědělce na zahájení podnikatelské činnosti může být kombinována s řadou dalších opatření, např. finančními nástroji, které usnadňují přístup mladých zemědělců k půdě a výrobním prostředkům i zahájení jejich činnosti [42].

3. Závěr k první části předběžné otázky

82. Z výše uvedeného vyplývá, že čl. 19 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1305/2013 musí být vykládáno v tom smyslu, že zemědělec může získat jak podporu na zahájení podnikatelské činnosti v podobě podpory na rozvoj malého zemědělského podniku podle bodu iii), tak i podporu na zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce podle bodu i). První a druhou žádost o podporu je přitom nutno předložit v období nepřekračujícím 24 měsíců ode dne zahájení činnosti. Částka

[40] Jak L. Šenfelde tak i Komise ve svých písemných vyjádřeních ostatně naznačují, že ze strany lotyšských úřadů v určitý okamžik existoval jistý druh výběrového řízení na předkládání žádostí o získání podpory pro mladé zemědělce, a předem nebylo nutně zjevné, kdy se toto výběrové řízení uskuteční. Zdá se, že zejména L. Šenfelde tímto tvrdí, že v okamžiku podání žádosti o podporu na rozvoj malého zemědělského podniku vůbec nebyla schopna odhadnout, zda resp. kdy v dalším průběhu bude moci požádat o podporu pro mladé zemědělce. Je-li tomu tak, což musí přezkoumat předkládající soud, bylo by o to méně oprávněné vytýkat L. Šenfelde v okamžiku podání žádosti o tuto podporu, že nejdříve požádala o podporu na rozvoj malého zemědělského podniku.

[41] Viz výše, bod 47 tohoto stanoviska.

[42] Viz odst. 2 bodu 17 odůvodnění nařízení č. 1305/2013 (výše, bod 4 tohoto stanoviska), jakož i bod 8 odůvodnění, čl. 8 odst. 2 a příloha I část 1 bod 5 písm. b) prováděcího nařízení Komise č. 808/2014 ze dne 17. července 2014, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EU) č. 1305/2013 (Úř. věst 2014, L 227, s. 18). Viz také oddíl 4.2.1. (s. 4 a násl.) *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013* (výše, bod 16 tohoto stanoviska): „It is possible to combine some of the different support options under Article 19 within one supported project (i.e. integrated approach)“. Konečně obsahují i pokyny pro odvětví zemědělství na období 2014 až 2020 vlastní oddíl týkající se podmínek, za nichž lze kumulaci podpor, jako jsou ty dotčené v projednávané věci, považovat za slučitelnou s vnitřním trhem, viz bod 99 a násl. pokynů pro odvětví zemědělství na období 2014 až 2020 (výše, bod 18 tohoto stanoviska).

vyplacená v rámci první podpory musí být započtena s částkou vyplacenou v rámci druhé podpory tak, aby nebyla překročena maximální částka podpory na mladého zemědělce podle čl. 19 odst. 6 a přílohy II nařízení č. 1305/2013.

B. K prostoru členských států na uvážení (druhá a třetí část předběžné otázky)

83. Druhou a třetí částí předběžné otázky se předkládající soud v podstatě [43] táže, zda mohou členské státy stanovit, že mladý zemědělec, který obdržel podporu na rozvoj malého zemědělského podniku podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu iii) nařízení č. 1305/2013, již nemůže obdržet podporu pro mladé zemědělce podle bodu i) téhož ustanovení.

84. Na tuto otázku je třeba odpovědět záporně.

85. Podle judikatury sice mohou členské státy přijmout prováděcí opatření k nařízení. Nesmí přitom však narušit jeho přímou použitelnost, zastřít jeho povahu unijního práva a musí zůstat v mezích prostoru pro uvážení, který jim toto nařízení svěřuje [44].

86. V projednávané věci jistě nařízení (EU) č. 1305/2013 členským státům poskytuje rozmanité prostory pro uvážení ohledně podoby jejich programů na podporu venkova i ohledně provádění požadavků tohoto nařízení. Tyto prostory pro uvážení, např. ohledně velikosti způsobilých podniků nebo výše podpory [45], mají členským státům umožnit, aby zohlednily příslušné socioekonomické podmínky. Jsou však v nařízení č. 1305/2013 výslovně stanoveny a netýkají se zásadních kritérií o způsobilosti mladých zemědělců podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu i.) Tato kritéria jsou naopak v nařízení samotném taxativně stanovena [46].

87. Členské státy proto nemohou odmítnout poskytnutí této podpory mladému zemědělci, který splní podmínky podpory podle čl. 19 odst. 1 písm. a) bodu i) nařízení č. 1305/2013 [47]. V souladu s odpovědí na první část předběžné otázky ovšem musí při přidělení této podpory započítat částku obdrženou v rámci podpory podle bodu iii) téhož ustanovení.

V. Závěry

88. Z výše uvedených důvodů navrhuji, aby Soudní dvůr rozhodl takto:

„1) Článek 19 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1305/2013 musí být vykládán v tom smyslu, že zemědělec může získat jak podporu na zahájení podnikatelské činnosti v podobě podpory na rozvoj malého zemědělského podniku podle bodu iii), tak i podporu na zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce podle bodu i). První a druhou žádost o podporu je přitom nutno předložit v období nepřekračujícím 24 měsíců ode dne zahájení činnosti. Částka

[43] Třetí částí své otázky se předkládající soud táže, zda může členský stát odmítnout kumulaci podpor, jestliže nebyla dodržena posloupnost kumulace stanovená vnitrostátním programem podpory. Není zcela jasné, kam předkládající soud touto otázkou směřuje, protože není objasněno, jakou posloupnost kumulace lotyšský program stanoví. Ve výsledku jde ale i v této třetí části o otázku, zda mají členské státy prostor pro uvážení ohledně podoby podmínek pro obdržení podpory pro mladé zemědělce.

[44] Rozsudky ze dne 7. července 2016, Občina Gorje (C-111/15, EU:C:2016:532, body 35 a násl.), ze dne 30. března 2017, Lingurár (C-315/16, EU:C:2017:244, body 18 a násl.), a ze dne 7. srpna 2018, Ministru kabinets (C-120/17, EU:C:2018:638, body 31 a násl.)

[45] Viz ohledně pojmu malého zemědělského podniku čl. 19 odst. 2 třetí pododstavec nařízení č. 1305/2013, ohledně horní a spodní prahové hodnoty pro poskytnutí přístupu k podpoře čl. 19 odst. 4 třetí pododstavec a ohledně výše podpor čl. 19 odst. 6 (výše, bod 8 tohoto stanoviska).

[46] Viz výše, body 40 a násl. tohoto stanoviska.

[47] V tomto smyslu viz rovněž rozsudek ze dne 25. října 2012, Ketelä (C-592/11, EU:C:2012:673, body 41 a násl.).

obdržená v rámci první podpory musí být započtena s částkou vyplacenou v rámci druhé podpory tak, aby nebyla překročena maximální částka podpory na mladého zemědělce podle čl. 19 odst. 6 a přílohy II nařízení č. 1305/2013.

2) Splní-li mladý zemědělec v období 24 měsíců po zahájení činnosti veškeré podmínky pro poskytnutí podpory na zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce stanovené v čl. 19 odst. 1 písm. a) bodě i) nařízení č. 1305/2013, nemohou mu členské státy odepřít schválení této podpory z toho důvodu, že ve stejném období již obdržel podporu na zahájení podnikatelské činnosti na rozvoj malého zemědělského podniku podle bodu iii) téhož ustanovení.“